

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 159.923.2

**ФУНКЦІОНУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ У ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ ТРИВАЛОЇ
НЕБЕЗПЕКИ**

Федорко Д.С., магістрантка 1 курсу спеціальності “Психологія”,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ

Шевцова О.М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
(o.shevtsova@nubip.edu.ua)
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ

Самосвідомість як складний психологічний феномен описує здатність людини усвідомлювати свої думки, емоції, переживання, та сприймати себе як окрему особистість з власними потребами, прагненнями, цінностями, світоглядом тощо [1-3; 5]. Самосвідомість як психічний процес допомагає людині розуміти свої особистісні та соціальні можливості й обмеження, визначати власні цілі та завдання в життєдіяльності, окреслювати індивідуальні сильні та слабкі сторони, скеровувати власну поведінку й управляти діяльністю у відповідності до особистих цінностей та переконань [1-5].

Проте високого рівня свого функціонування самосвідомість набуває лише у зрілої особистості, що переважно співвідноситься з дорослістю як психологічним етапом онтогенезу людини. Самосвідомість зрілої особистості характеризується спроможністю набувати, закріплювати, контролювати, корегувати знання, вміння, навички щодо розвитку самопізнання, саморозуміння, самооцінювання, саморегуляції, самоздійснення, самоефективності тощо, гнучко перебудовувати внутрішній особистісний простір при виникненні непередбачених зовнішніх обставин, створювати вольову установку на досягнення значущих результатів в особистісно-професійному функціонуванні [4; 5].

Самосвідомість відіграє провідну роль і у формуванні психологічної стійкості особистості у дорослому віці. У сучасних соціально-психологічних умовах доросла людина дотична або включена до багатьох стресогенних ситуацій, які можуть виникати одночасно і бути змістовно різноплановими. До найвпливовіших на психологічне здоров'я стресогенних чинників у сучасних умовах воєнної небезпеки психологи відносять не лише безпосередньо травмуючі події (смерть або тяжка фізична травма близьких чи друзів, насильство фізичне або психологічне, втрата фізичного здоров'я й ін.), а й стани небезпеки (очікування) травмуючих подій (загрози смерті, насильства, тяжких травм себе чи близьких людей, загрози втратити матеріальні умови для фізичного існування тощо). Проте, якщо фактичні події, хоча й сильної психологічної амплітуди, що спричиняють дистрес, можна розцінювати як тимчасові чинники, то очікування небезпеки, що супроводжується хронічною тривожністю, страхом, смутком, гнівом, почуттями сорому й провини, негативними думками, втратою концентрації й зосередженості, зниженням самоконтролю тощо, є довготривалим чинником. Саме тому проблема розвитку самосвідомості як чинника набуття особистістю психологічної стійкості загалом, і стресостійкості зокрема, видається надзвичайно важливою, а високий рівень розвитку самосвідомості особистості, припускаємо, є запобіжником негативних особистісних переживань і змін.

Перелік посилань

1. Carden, J., Jones, R.J., Passmore, J. Defining Self-Awareness in the Context of Adult Development: A Systematic Literature Review. *Journal of Management Education*. 2022, 46: 140–177.
2. Kreibich, A., Hennecke, M., Brandstätter, V. The Effect of Self-awareness on the Identification of Goal-related Obstacles. *European Journal of Personality*. 2020, 34: 215–233.
3. Афанасенко В. І., Комар Т. В., Синюк Н. В. Сутність і розвиток самосвідомості як основа продуктивно-діяльного самоздійснення особистості. *Психологічні травелоги*. 2021, № 2, С. 5–16.
4. Шевцова О. М. Аутопсихологічна компетентність як фактор особистісно-професійного розвитку майбутніх психологів. *Психолого-педагогічні особливості розвитку*

особистості в освітньому просторі. Мукачево: вид-во МДУ, 2017. С. 188–190.

5. Шевцова О. М. Професійна Я-концепція як метареzультат розвитку аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія «Психологічні науки»*. Вип. 2(20). Миколаїв, 2018. С. 91–95.